

KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

Komentarz

Krzysztof Dąbkiewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

2. WYDANIE

KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

Komentarz

Krzysztof Dąbkiewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Stan prawny na 15 czerwca 2017 r.
z uwzględnieniem zmiany (Dz.U z 2017 r. poz. 966), która wejdzie w życie 1 stycznia 2018 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font. A small heart symbol is positioned above the 'i' in 'lubni'. Below the text, there are three horizontal wavy lines.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-652-4

2. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	11
Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia	17
Dział I. Zasady ogólne	19
Dział II. Sąd	88
Rozdział 1. Właściwość i skład sądu	89
Rozdział 2. Wyłączenie sędziego	107
Dział III. Strony, obrońcy i pełnomocnicy	119
Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny	120
Rozdział 4. Obwiniony i jego obrońca	130
Rozdział 5. Pokrzywdzony, oskarżyciel posiłkowy i pełnomocnicy	150
Dział IV. Czynności procesowe	170
Dział V. Dowody	211
Rozdział 6. Przepisy ogólne	212
Rozdział 7. Przeprowadzanie poszczególnych dowodów. Przeszukanie	219
Dział VI. Środki przymusu	246
Rozdział 8. Zatrzymanie	249
Rozdział 9. Zabezpieczenie i zajęcie przedmiotów	256
Rozdział 10. Kary porządkowe i pozostałe środki przymusu	258
Dział VII. Czynności wyjaśniające	266
Dział VIII. Postępowanie zwyczajne	282
Rozdział 11. Wszczęcie postępowania. Orzekanie przed rozprawą	283
Rozdział 12. Przygotowanie do rozprawy	304
Rozdział 13. Rozprawa	314
Rozdział 14. Postępowanie w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych	360
Dział IX. Postępowania szczególne	366
Rozdział 15. Postępowanie przyspieszone	367

Rozdział 16. Postępowanie nakazowe	377
Rozdział 17. Postępowanie mandatowe	387
Dział X. Środki odwoławcze	414
Dział XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	445
Rozdział 18. Kasacja	446
Rozdział 19. Wznowienie postępowania	449
Dział XII. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	454
Rozdział 20. Odszkodowanie za niesłuszne ukaranie lub zatrzymanie	455
Dział XIIa. Postępowanie w sprawach ze stosunków międzynarodowych	461
Rozdział 20a. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia oraz wykonanie orzeczenia sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia	462
Rozdział 20b. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie grzywny, środków karnych w postaci nawiązki lub obowiązku naprawienia szkody lub też orzeczenia zasądzającego koszty postępowania oraz wykonanie orzeczenia sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej o karach o charakterze pieniężnym	464
Dział XIII. Koszty postępowania	466
Bibliografia	491
Skorowidz	503

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Akty prawne

- EKPC – Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459)
- k.k.s. – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 665 ze zm.)
- k.p.s.w. – ustawa z 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713 ze zm.)
- k.p.s.w. z 1971 r. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 116 ze zm.) – uchylony
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78 ze zm.)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. poz. 167)
- p.r.d. – ustawa z 20.06.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 128 ze zm.)
- u.o.b.i.m. – ustawa z 20.03.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2139 ze zm.)

- u.o.s.k. – ustawa z 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r. poz. 223 ze zm.)
- u.s.p. – ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.)

2. Inne

- AUNC – „Acta Universitatis Nicolai Copernici”
- AUW – „Acta Universitatis Wratislaviensis”
- Biul. PK – „Biuletyn Prawa Karnego”
- CzPKiNP – „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych”
- ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka
- GSP-PO – „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa”
- HUDOC – baza orzecznictwa ETPC (w jęz. angielskim i francuskim)
- KPP – „Kwartalnik Prawa Prywatnego”
- KZS – „Krakowskie Zeszyty Sądowe”
- NP – „Nowe Prawo”
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAiSN – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i Sądu Najwyższego
- OSASz – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
- OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
- OSNPG – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
- OSNwSK – Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPiKA – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK ZU – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
- PiP – „Państwo i Prawo”
- PiZS – „Prawo i Zabezpieczenie Społeczne”
- PnD – „Paragraf na Drodze”
- POSAG – Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
- Prok. i Pr. – „Prokuratura i Prawo”
- Prok. i Pr.-wkł. – „Prokuratura i Prawo” – wkładka
- PS – „Przegląd Sądowy”
- SIP – System Informacji Prawnej Wolters Kluwer
- SP – „Studia Prawnicze”
- WPP – „Wojskowy Przegląd Prawniczy”
- ZW – „Zagadnienia Wykroczeń”
- ZNASW – „Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych”
- ZNUJ – „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”

Uwaga: Powołane w książce artykuły bez bliższego oznaczenia są artykułami ustawy z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. 2016 r. poz. 1713 ze zm.).

WPROWADZENIE

Ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst pierwotny Dz.U. poz. 1148, teksty jednolite: Dz.U. z 2008 r. poz. 848, Dz.U. z 2013 r. poz. 395, i Dz.U. z 2016 r. poz. 1713) weszła w życie 17.10.2001 r. Przepisy wprowadzające nową kodyfikację uchyliły zarazem dotychczas obowiązujący Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z 20.05.1971 r. (tekst pierwotny Dz.U. z 1971 r. poz. 116 ze zm.) wraz z licznymi zmianami, które zapoczątkowały stopniowy proces usądownienia postępowania w sprawach o wykroczenia. Do najistotniejszych należały tutaj rozwiązania wynikające z ustawy z 8.06.1990 r. o zmianie ustaw: Kodeks postępowania karnego, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń i Kodeks pracy (Dz.U. poz. 251), na mocy której kolegia do spraw wykroczeń – które do 3.07.1990 r. funkcjonowały przy terenowych organach administracji ogólnej – zostały umieszczone w strukturze sądów rejonowych. Innym równie istotnym aktem prawnym była ustawa z 28.08.1998 r. o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń, ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawy o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń, ustawy – Kodeks pracy i niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 717 ze zm.). Nowelizacja, dokonana w drodze tej ustawy, była najbardziej kompleksową ze wszystkich dotychczasowych zmian, których dokonano w orzecznictwie kolegiów do spraw wykroczeń. Zmieniono blisko połowę przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 1971 r., wprowadzając wiele nieznanych uprzednio postępowaniu wykroczeniowemu instytucji prawnych, np. stwierdzenie nieważności rozstrzygnięcia, jak również dokonano gruntownej zmiany systemu środków odwoławczych. W miejsce dotychczasowego środka zaskarżenia w postaci żądania skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego oraz środka odwoławczego, jakim było zażalenie, wprowadzono jednolity system środków odwoławczych w postaci odwołania i zażalenia, rozpoznawanych przez sąd rejonowy, przy którym działało kolegium. Likwidacja kolegiów do spraw wykroczeń z dniem 17.10.2001 r. i przekazanie orzecznictwa w sprawach o wykroczenia sądom spowodowały też uchylenie na mocy art. 5 § 7 pkt 4 ustawy z 24.08.2001 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1149 ze zm.) rozdziału 54 „Postępowanie w sprawach o wykroczenia” Kodeksu postępowania karnego.

Powierzenie sądom orzecznictwa w sprawach o wykroczenia realizowało konstytucyjny wymóg, który wynikał z art. 237 Konstytucji RP, zgodnie z którym w okresie czterech lat od wejścia w życie ustawy zasadniczej w sprawach o wykroczenia miały orzekać kolegia do spraw wykroczeń przy sądach rejonowych, natomiast odwołania od orzeczeń kolegiów miał rozpoznawać sąd. W ten sposób urzeczywistniona została inna konstytucyjna zasada sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP).

Od czasu wejścia w życie Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia był wielokrotnie nowelizowany: od października 2001 r. do chwili obecnej wydano przeszło 30 ustaw zmieniających treść tego aktu prawnego. Dokonane nowelizacje miały rozmaity zakres i charakter – od dużej ustawy kompleksowo zmieniającej uregulowania kodeksowe, jak było w przypadku ustawy z 22.05.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1031), do niewielkich zmian redakcyjnych poszczególnych unormowań Kodeksu. Były one czynione ze względu na konieczność dostosowania przepisów procedury wykroczeniowej do innych ustaw lub wymagań stawianych przez orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, np. ustawa z 6.05.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1103), nadająca nowe brzmienie art. 101 § 2, przyznała ukaranemu mandatem karnym prawo udziału w posiedzeniu w przedmiocie uchylenia tego rozstrzygnięcia. Impulsem do wprowadzenia zmian była też konieczność dostosowania regulacji Kodeksu do ustaw wprowadzających nowe instytucje w zakresie obrotu prawnego z innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej (w tym zakresie por. np. ustawę z 24.10.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1344, która weszła w życie 18.12.2008 r.). Obowiązujący od 17.10.2001 r. Kodeks nowelizowany był chronologicznie przez ustawy z:

- 1) 22.05.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1031), która zmieniła przeszło 30 regulacji kodeksowych;
- 2) 14.11.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2081), która nadała nowe brzmienie art. 96 § 1;
- 3) 6.05.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1103), która nadała nowe brzmienie art. 101 § 2;
- 4) 7.07.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1203), która nadała nowe brzmienie art. 38 § 1;
- 5) 16.11.2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1648), która nadała nowe brzmienie art. 90 § 3;
- 6) 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1666 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 17 § 2 i art. 96;
- 7) 9.05.2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 664), która nadała nowe brzmienie art. 8;

- 8) 24.10.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1344), która nadała nowe brzmienie art. 38 § 1 oraz dodała do Kodeksu przepisy działu XIIa „Postępowanie w sprawach ze stosunków międzynarodowych”;
- 9) 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1651), która nadała nowe brzmienie art. 10 § 1;
- 10) 9.10.2009 r. o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1375 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 110 § 1;
- 11) 9.10.2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 772 ze zm.), która dodała do Kodeksu art. 86a;
- 12) 5.11.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1589 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 42 § 2, art. 90 § 3 i art. 112;
- 13) 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1167 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 41 § 2 i 3 oraz art. 70 § 3;
- 14) 24.09.2010 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1307), która nadała nowe brzmienie art. 110 § 1;
- 15) 29.10.2010 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1466 oraz z 2011 r. poz. 1454 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 17 § 3 i art. 97 § 1;
- 16) 31.08.2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1280), na mocy której dodano do Kodeksu art. 91 § 2a, art. 92a i art. 96 § 1aa oraz zmieniono brzmienie art. 92 § 1;
- 17) 16.09.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1431), na mocy której dodano do Kodeksu art. 54 § 8;
- 18) 16.09.2011 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1454), która nadała nowe brzmienie art. 96 § 1a;
- 19) 31.08.2012 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1101), która nadała nowe brzmienie art. 119;
- 20) 10.05.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 765), która nadała nowe brzmienie art. 41 § 4;
- 21) 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1247 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 8, art. 16, art. 20 § 3, art. 21 § 2, art. 23, art. 27 § 4, art. 28 § 1, art. 31 § 1, art. 38 § 1, art. 39 § 1, art. 41 § 1, art. 46 § 3, art. 49 § 1, art. 50 § 1, art. 53, art. 54 § 1–2 i 4, art. 81, art. 84 § 1, art. 85 § 4, art. 92 § 1 pkt 5–6, art. 101 § 1, art. 106 § 2, art. 106a, art. 113 § 1, art. 116, art. 119. Ponadto dodano nowe przepisy: art. 18a, w art. 32 dodano § 3a, w art. 54 dodano § 6a i § 9, w art. 67 dodano § 6, w art. 101 dodano § 1a i § 4, w art. 103 dodano § 3a i 3b, w art. 114 dodano § 2a. W drodze noweli wrześniowej z 2013 r. uchylono art. 52, natomiast w art. 104 uchylono dotychczasowy § 2;

- 22) 14.03.2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 486), która nadała nowe brzmienie art. 98 § 3;
- 23) 4.04.2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 579), która nadała nowe brzmienie art. 35 § 2, art. 37 oraz art. 105 i dodała: art. 37a, art. 37b, art. 75a, art. 82 § 6 i 7, art. 107 § 2a;
- 24) 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21), która nadała nowe brzmienie art. 37 § 11 pkt 1, dodała § 13 do art. 37 oraz nadała nowe brzmienie art. 41 § 1;
- 25) 20.02.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 396), która nadała nowe brzmienie art. 85 § 2, art. 101 § 1 oraz dodała do art. 101 § 1a, § 1b oraz § 4;
- 26) 15.05.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 841), która nadała nowe brzmienie art. 4 oraz art. 38 § 1, jak również dodała do treści art. 38 § 1a;
- 27) 12.06.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1186), która nadała nowe brzmienie art. 23 § 1 oraz dodała do art. 23 § 1a;
- 28) 10.07.2015 r. o administracji podatkowej (Dz.U. poz. 1269), która nadała nowe brzmienie art. 100;
- 29) 10.09.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. poz. 1549), która w art. 96 dodała nowy przepis w postaci § 1c;
- 30) 11.09.2015 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1707), która zmieniła treść art. 90 § 3 pkt 1;
- 31) 9.10.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1855), która w art. 25 dodała nowy przepis w postaci § 5;
- 32) 28.01.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz.U. poz. 178), która nadała nowe brzmienie art. 32 § 4, art. 39 § 3, art. 85 § 1, art. 86 § 1, art. 87 § 3, art. 110 § 1;
- 33) 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 437), która nadała nowe brzmienie art. 37 § 1 i 13, art. 38 § 1, art. 39 § 1;
- 34) 10.06.2016 r. o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług (Dz.U. poz. 868), która nadała nowe brzmienie art. 17 § 2;
- 35) 22.07.2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1265), która nadał nowe brzmienie art. 17 § 2;
- 36) 16.11.2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 1948 ze zm.), która nadała nowe brzmienie art. 100 § 4 pkt 2a;
- 37) 9.03.2017 r. o systemie monitorowania drogowego przewozu towarów (Dz.U. poz. 708), która dodała do art. 96 nową jednostkę redakcyjną w postaci § 1ab;

- 38) 23.03.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 966), która nadała nowe brzmienie art. 100 § 4 pkt 1 i dodała § 4a do tego artykułu, a także dodała art. 102a;
- 39) 7.04.2017 r. o zmianie ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 962), która dodała do art. 96 nowe jednostki redakcyjne w postaci § 1ba i § 1bb.

Dokonując interpretacji całości instytucji procesowego prawa wykroczeń zawartych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, wykorzystano w komentarzu, starając się zachować odpowiednie proporcje, orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, jak również Trybunału Konstytucyjnego, a także bogaty dorobek literatury, zwłaszcza z zakresu procesu karnego. Było to możliwe i uzasadnione z tego względu, że wprawdzie w zamierzeniu autorów sądowe postępowanie w sprawach o wykroczenia miało się cechować wysokim stopniem autonomiczności, jednakże Kodeks nie tylko ściśle nawiązuje do zasad i rozwiązań przyjętych na płaszczyźnie postępowania karnego *sensu stricto*, lecz także przewiduje liczne i bezpośrednie zastosowanie wielu przepisów Kodeksu postępowania karnego. Jak się wskazuje, aktualnie w procedurze wykroczeniowej mamy do czynienia z blisko 300 odesłaniami do przepisów karnoprosesowych, przy zaledwie około 100 własnych przepisach o charakterze merytorycznym (bliżej por. A. Świątłowski [w:] *System Prawa Karnego Procesowego*, t. 1, *Zagadnienia ogólne*, cz. 2, red. P. Hofmański, Warszawa 2013). Sytuacja taka w pełni uzasadnia zatem twierdzenie, że skala odesłania oraz przejęcia zasad i konstrukcji procesu karnego powoduje, iż postępowanie w sprawach o wykroczenia w istocie stanowi szczególny rodzaj postępowania karnego. Odrębną zupełnie kwestią jest natomiast to, że taka technika oparta na szerokiej recepcji unormowań i postanowień innego aktu prawnego nie zapewnia przejrzystości przyjętych rozwiązań prawnych. W komentarzu nawiązano także do uniwersalnych standardów z zakresu praw człowieka, w szczególności do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.) oraz do Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. poz. 167), odwołano się także w niezbędnym zakresie do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przy powoływaniu orzecznictwa zostały podane niezbędne dane pozwalające na jego identyfikację, co ułatwi korzystającemu z komentarza sięgnięcie do źródła w celu bliższego zapoznania się z treścią judykatu. W przypadku piśmiennictwa w pierwszym powołaniu książki, komentarza, artykułu czy glosy wskazano autora lub autorów, pełny tytuł pozycji oraz dane bibliograficzne. W toku kolejnych powołań zastosowano zapis skrócony.

Toruń, czerwiec 2017 r.

Krzysztof Dąbkiewicz

USTAWA

z dnia 24 sierpnia 2001 r.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

(tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1713; zm.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1948; z 2017 r. poz. 962, poz. 966, poz. 708)

DZIAŁ I

Zasady ogólne

UWAGI OGÓLNE

1. W uzasadnieniu projektu Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia stwierdzono, że przepisy działu I tego aktu prawnego wskazują na autonomiczność regulacji oraz reguły odwoływania się do przepisów Kodeksu postępowania karnego. Ustawodawca bowiem, stojąc na stanowisku, że postępowanie w sprawach o wykroczenia jest odrębnym postępowaniem dotyczącym orzekania w sprawach innych niż przestępstwa, jednocześnie przyjął, że możliwe jest w tym postępowaniu stosowanie wprost niektórych zasad i rozwiązań szczegółowych zawartych w procedurze karnej, gdyż konstrukcje te z uwagi na przedmiot postępowania, jakim jest rozstrzygnięcie w kwestii odpowiedzialności prawnej za czyn zabroniony, pozostają aktualne także w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Nie rozstrzygając w tym miejscu o trafności zapatrywania o autonomicznym charakterze postępowania wykroczeniowego (zob. bliżej uwagi 4–6 do art. 1), należy podkreślić znaczenie recepcji – przez art. 8 – fundamentalnych zasad procesowych obowiązujących na płaszczyźnie procesu karnego, które kształtują model polskiego postępowania karnego. Bez wątplenia pozwala to na osiągnięcie w toku postępowania w sprawach o wykroczenia **sprawiedliwości proceduralnej**, którą należy odnosić do pojęcia sprawiedliwego procesu sądowego, o jakim mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Jak słusznie podkreśla się w literaturze, **prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy** z jednej strony oznacza uprawnienie do żądania od państwa skonstruowania procedury karnej zawierającej określone reguły, zasady i uprawnienia procesowe stron, przez co czyni ją sprawiedliwą, z drugiej jednak jest to także uprawnienie żądania od sądu, aby rozpoznał sprawę zgodnie z regułami i zasadami procesowymi, a zatem aby sąd sprawiedliwie rozpoznał sprawę. Prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy należy więc rozpatrywać w kontekście normatywnym, dotyczącym właściwego ukształtowania przepisów prawa procesowego, oraz w aspekcie prakseologicznym, dotyczącym stosowania regulacji procesowych w to-

ku konkretnego postępowania karnego. Obowiązkiem państwa jest zapewnienie realizacji tego prawa, a zatem skonstruowanie procedury karnej w sposób zapewniający sprawiedliwe rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy (J. Skorupka, *W kwestii sprawiedliwości wyroku sądowego* [w:] *Problemy wymiaru sprawiedliwości karnej. Księga Jubileuszowa Profesora Jana Skupińskiego*, red. A. Błachnio-Parzych, J. Jakubowska-Hara, J. Kosonoga, H. Kuczyńska, Warszawa 2013, s. 500–501). W świetle przedstawionych rozważań należy skonstatować, że nie do przecenienia jest fakt recepcji na grunt postępowania w sprawach o wykroczenia takich **naczelnych zasad procesu karnego**, jak: zasada prawdy materialnej (art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.), zasada domniemania niewinności (art. 5 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.), zasada *in dubio pro reo* (art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.), zasada swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.), zasada skargowości (art. 14 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.). Nie można tracić z pola widzenia, że większość ze wskazanych zasad ma uzasadnienie konstytucyjne oraz jest silnie zakotwiczona w aktach prawa międzynarodowego wyznaczających podstawowe standardy w zakresie praw człowieka, takich jak Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. poz. 167) czy europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.), ma zatem zasadniczy wpływ na ocenę tego, czy dane postępowanie odpowiada wymogom konstrukcji rzetelnego procesu sądowego.

- Przez **naczelne zasady procesu** rozumie się w literaturze pewne idee, które powinny być realizowane w toku procesu i które w przypadku nadania im mocy norm prawnych wyznaczają odpowiedni kierunek stosowania i interpretacji innych norm prawnych. Są to społecznie ważne ogólne dyrektywy uregulowania najbardziej istotnych kwestii z zakresu procesu (S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009, s. 214).
- Poza wskazanymi zagadnieniami w dziale I zostały zawarte przepisy normujące tryby, w jakich następuje rozstrzygnięcie w toku postępowania w sprawach o wykroczenia, przesłanki procesowe, a także przepisy ogólniejszej natury (art. 3, 6 i 7).

Art. 1. § 1. Postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. W postępowaniu, o którym mowa w § 1, przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie, gdy niniejszy kodeks tak stanowi.

POJĘCIE POSTĘPOWANIA

- Postępowanie w sprawach o wykroczenia** to prawnie zorganizowana i uregulowana działalność sądu jako organu orzekającego oraz organów prowadzących czynności wyjaśniające, a także stron procesowych oraz innych uczestników postępowania, zmierzająca do realizacji norm prawa materialnego, które operują zagrożeniami karnymi za

różne rodzaje wykroczeń. Przeciwdziałanie wykroczeniom wymaga realizacji tych zagrożeń w drodze udowodnienia sprawcom popełnionych czynów, wymierzania kar i środków karnych, jak również zastosowania środków oddziaływania wychowawczego. Jak z tego wynika, przedmiotem postępowania w sprawach o wykroczenia jest kwestia odpowiedzialności obwinionego za zarzucony mu czyn stanowiący wykroczenie (A. Marek, *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, Warszawa 2008, s. 143–145).

2. Działalność zmierzająca do prawidłowego zastosowania materialnego prawa wykroczeń jest prowadzona w ramach procesowego prawa wykroczeń. Główne źródło tego prawa stanowi Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a także Kodeks postępowania karnego, a uzupełniają go normy procesowe tkwiące w aktach wykonawczych wydanych na podstawie delegacji ustawowych zawartych w komentowanym Kodeksie oraz w przepisach ustrojowych dotyczących sądów, w tym w Konstytucji RP i w ustawie z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.).
3. Przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia mają też zastosowanie do **postępowania w przedmiocie odpowiedzialności cywilnej**, która może być realizowana przez orzeczenie nawiązki na rzecz pokrzywdzonego oraz w ramach nałożenia obowiązku naprawienia szkody.

AUTONOMICZNOŚĆ POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

4. W uzasadnieniu rządowego projektu Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r. wskazano, że postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest postępowaniem karnym, lecz odrębnym postępowaniem dotyczącym orzekania w sprawach innych niż przestępstwa, choć na zasadach zbliżonych do procesu karnego. Postępowanie w sprawach o wykroczenia ma więc charakter w pełni autonomiczny, co bezpośrednio wynika z brzmienia art. 1 § 1. Identyczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 29.01.2004 r. (I KZP 40/03, OSNKW 2004/2, poz. 22), w doktrynie pogląd taki prezentują T. Grzegorzczuk i D. Świecki (T. Grzegorzczuk, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 11 i 61–63; D. Świecki, *Metodyka pracy sędziego w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2007, s. 13) oraz R. Kmiecik (R. Kmiecik, *Glosa do uchwały SN z 30.09.2003 r.*, I KZP 23/03, OSP 2004/3, poz. 40, s. 173). Jak się wydaje, trafne jest odmienne stanowisko w zakresie charakteru prawnego postępowania w sprawach o wykroczenia. Jak zauważa A. Marek, wbrew deklaracjom zawartym w uzasadnieniu projektu **autonomiczność postępowania w sprawach o wykroczenia jest niepełna**, w rzeczywistości jest to szczególny rodzaj postępowania karnego, za czym przemawia przede wszystkim stosowanie podstawowych zasad i konstrukcji procesu karnego oraz zaliczenie orzekania w sprawach o wykroczenia do wymiaru sprawiedliwości, o jakim mowa w art. 175 Konstytucji RP (A. Marek, *Prawo wykroczeń ...*, s. 142; A. Marek, *Uwagi o charakterze prawnym i „legislacyjnym modelu” sądowego postępo-*

Krzysztof Dąbkiewicz – sędzia Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Toruniu; autor komentarzy do Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu karnego wykonawczego, a także książek oraz kilkudziesięciu artykułów i glos z zakresu prawa karnego procesowego, materialnego i prawa wykroczeń.

W publikacji dokonano interpretacji instytucji procesowego prawa wykroczeń, wykorzystując zarówno orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, jak i Trybunału Konstytucyjnego, a także bogaty dorobek literatury.

W obecnym wydaniu uwzględniono ostatnio wprowadzone zmiany do ustawy dotyczące m.in.:

- wysokości sankcji za nieprzestrzeganie zasad przewozu towarów (bez numeru referencyjnego lub odpowiednich dokumentów) przez kierującego,
- wykroczeń przeciwko prawom pracownika,
- usprawienia poboru grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych przez wprowadzenie przelewów zdefiniowanych.

W komentarzu nawiązano także do uniwersalnych standardów z zakresu praw człowieka, w szczególności do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz do Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, odwołano się także w niezbędnym zakresie do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Opracowanie skierowane jest do prawników praktyków: sędziów, adwokatów i radców prawnych, a także funkcjonariuszy Policji oraz Straży Gminnych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8107-652-4

